

Remek tanulmányában ez év elején még ő emlékezett meg lapunkban Albert Camus halálának 50. évfordulójáról („Érted vagyok”, 2010. április), most pedig már az ő váratlan haláláról kell megemlékeznünk. Életének 79. évében, 2010. augusztus 1-én az örök hazába költözött

Tunyogi Csapó Gábor, a „nem középiskolás fokon” alkotó költő, novellista, regényíró, esszéista és közíró, aki a filozófiában, a pszichológiában és a politológiában is kiemelkedően járatos volt (ez utóbbira nézve ld. egyik tanulmányának részleteit a következő lapon). Itthon – sajnos – leginkább csak az „Érted vagyok” olvasói találkozhattak műveivel (ld. keretes összefoglalónkat), mivel több mint 40 éven át Ausztriában, illetve Németországban élt, és műveinek döntő többségét németül írta. Magyarul mindössze két kötete jelent meg: 1991-ig írt verseinek gyűjteménye (Az időtlenség kőszilánkja, magánkiadás, Szeged 1991), illetve 1956-tal kapcsolatos tanulmányainak és verseinek összeállítása (A Mérleg jegyében, Antológia Kiadó, Lakitelek 2007). Ez utóbbi kötet hátlapján tette közzé Rendhagyó (ön)életrajzát, amelyet most mi is közlünk:

Hitem szerint azzal kezdődött az egész, hogy „teremté Isten az eget és a földet”. Nem tudom, miért, de Ő bizonyára tudta/tudja, mit csinál(t), ami persze azt is jelenti, hogy ebben az egész teremtett világegyetemben véletlenül sem történhet bármi is véletlenül.

Az sem lehet véletlen tehát, hogy jómagam megszülettem, 1932-ben, Szeged városában. Bizonyára nem véletlen, hogy olyan szülőket kaptam, akikre máig is csak a legmélyebb tisztelettel és szeretettel tudok felpillantani. Az sem lehetett véletlen, hogy öt és fél éves gyermekként nálam két évvel idősebb, tragikus hirtelenséggel elhunyt bátyám ravatala mellett elkezdtem gondolkodni azon, mire is jó ez az egész...

S hogy röviden felsoroljam az életem menetét meghatározó nem-véletleneket: 1944-45-ben serdülő suhancként be kellett kóborolnom két csatatérre vált országot; 1951-ben kiebrudaltak az akkori Magyarország főiskoláiról „destruktív pacifizmusom” miatt; 1953 márciusától 1955 júliusáig a néphadseregnek nevezett testület munkaszolgálatos katonája, majd 1955 augusztusától 1956 augusztusáig a pécsi István-akna csillése voltam; 1956. október 17-étől december közepéig csináltam egyet és mást, amit a szerintem illetéktelen illetékesek „népellenesnek” minősítettek. 1956. december 18-áról 19-ére virradó éjen átcsúsztam a magyar-osztrák határon; ettől kezdve kettős életet éltem: Kocsis Gábor fedőnéven kiterjedt (köz)írói tevékenységet folytattam magyar és német nyelven, ami miatt 1977-ben a Kádár-kormány megfosztott a magyar állampolgárságtól, amelyet az Antall-kormánytól visszakaptam, megtoldva a Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjével.

„Polgári” létem legjelentősebb nem-véletlenje az volt, hogy az Úr még 1958-ban megajándékozott a nekem szánt élettárrsal, akivel átverekedtük magunkat az életen, s felneveltünk három gyermeket, akik ma már megállnak a maguk lábán.

1997-ben elértem a nyugdíjas korhatárt, s visszatértem magyar földre meghalni, ami azonban eddig – sajnos – nem sikerült...

Versek: 2006. június, 2010. április

Novellák: Dédapám halála (2003. október), Karácsonyi ballada (2003. december), A szatymazi bárány (2004. április), Amor anomalis (2004. június), Szellem a cellában (2005. június-augusztus), A szenteste története (2005. december), Az angyal nem téved (2006. december), Gondolatok a sötétzárkában (2007. október)

Tanulmányok: Szabadság és rend, jog és felelősség (2004. augusztus-október-december), Forradalom a félelem ellen (2008. október), Sziszüphosz halhatatlan (2010. április)

Önéletrajzi regényrészletek: Válaszúton kamaszfővel (2006. október), Egy régi konfirmáció (2010. október)

Most sajnos mégis sikerült, szívinfarktus ragadta el váratlanul. Friss írásokkal nem gazdagít már minket, de hatalmas életművéből merítve a későbbiekben is szeretnénk felidézni alakját és gazdag szellemi termését. Egyelőre azzal a verssel búcsúunk tőle, amelyet zseniális pedagógus édesapja, az ország első magángimnáziumának létrehozója (ld. „Érted vagyok”, 2006. augusztus), Tunyogi Csapó János halálakor írt:

Búcsú helyett

Gömbfelületen távolodó két pont.
Elszakadásunk csak nekünk fáj,
és Istennek is talán,
aki ilyenkor kérdi meg magától,
valóban igen jó-é mindaz,
amit alkotott vala.

Sínek, csillagok, csattogjatok!
Fémsikoltás zuhan betonsötétre,
a fájdalom ultrahangja
megrepszte minden üveget.
(Így hasadt meg egykor a templomkárpit,
de a földindulás most elmarad,
s az emberek sem hullanak térdre, mondván:
bizony, Istennek fia volt ez...)

Nem, ez csak egyszerű távolodás a felületen.
S a sugarak szálán
az örök-egy középpontig ereszkedni
kinek adatik?
Kinek s mikor?

A csillagképek átrendeződnek.
Roppant gálya az ég,
a semmi sötétzöld örvényei fölött
mereven tovasiklik –

Acél zizeg,
fények csörögnek,
a szél iszonyú kőtömb, zuhan a homlokomra.

Magunkra maradunk újra
a renddé merevült zavar zshivajában.

Vízválasztón

2002 júliusában

(részletek)

Mivel évtizedeken át figyeltem a legdemokratikusabbnak nevezett nyugati államok politikai életét, már régen felismertem azt, hogy a négy-évente rituálisan megismételt választások ezekben a demokráciákban is éppúgy szemfényvesztésnek tekinthetők, mint a diktatórikus egypárti államok választási cirkuszai. A különbség csak annyi: a többpárti államban a választópolgár elhiheti vagy elhitetheti magával – ha elég buta –, hogy valóban érdemleges döntést hoz akkor, amikor erre vagy arra a pártra szavaz. S no persze: a többpárti szemfényvesztés sokkal több pénzt és energiát emészt föl, amit mind nehezebb célokra lehetne fordítani.

Ezért kissé kesernyés kuncogással követem a parlamenti és parlamenten kívüli vitákat arról, hogy manipulálták-e a választásokat. Hölgyeim és Uraim! A választásokat mindig, mindenütt manipulálják, mégpedig teljesen legálisan, tekintettel arra, hogy a választási törvények lehetővé teszik a manipulációt, aminek következtében évtizedek óta szinte soha, sehol nem alakult olyan kormány, amelyet a választópolgárok többsége szeretett volna. S ha ez mégis előfordult, abban sem volt köszönet, hiszen minden kormány csak azt folytatta, amit elődje csinált, a választási ígéretektől függetlenül egyetlen párt sem képes igazán másképp kormányozni, tekintettel arra, hogy az emberiség sorsát olyan tények, tényezők – realitások – határozzák meg, amelyeket politikai eszközökkel nem, vagy csak nagyon csekély mértékben lehet befolyásolni. E tények: a Föld minden eddigi képzeletet felülmúló túlnépesedése, a nem reprodukálható energiahordozók és az ivóvízkészletek rohamos fogyatkozása, a megtermelt és megtermelhető, az élethez alapvetően szükséges javak mennyiségének korlátozottsága, a szédítő iramban globálisan terjedő környezetszennyezés és a hasznosan foglalkoztatható egyedek számának rohamos csökkenése a technológiai fejlődés következtében. Ezek durva és kérlelhetetlen, anyagi – materiális – realitások, amelyeken semmiféle politikai akarat nem tud,

nem tudhat változtatni. Elképzelhetők természetesen olyan (gazdaság)politikai döntések, amelyek radikálisan orvosolhatnák például az élethez alapvetően szükséges javak – élelmiszer, ivóvíz, energia – elosztásának igazságtalanságait, de hát vannak nem anyagi természetű realitások is, így például az emberiség legalább kilencven százalékanak önzése és ostobasága, aminek következtében a Föld mai népességének egyharmada az éhhalál szélén tántorog, másik harmada súlyosan alultáplált, míg a harmadik harmad betegre zabálja magát. De hát tessék elképzelni: Mi történék azzal a kormánnyal, lett légyen mégoly demokratikusan és tisztán megválasztva is, amely megpróbálná egy jóléti államban fejadagolni az alapvető élelmiszereket, az ivóvizet és az energiát!...

Itt kell kitérnünk a sokak fülében nagyon rosszul hangzó globális szó értelmére. A szó maga persze ártatlan, mint a ma született bárány: globus = gömb, ebben az összefüggésben a Föld, az a (csaknem) gömb alakú égitest – csillagászati méretekben még csak nem is gombóc, legfeljebb porszem –, amelynek felületén ma mintegy hatmilliárd ember él, körülbelül tizenkétszer annyi, mint amennyinek tartósan biztosítani tudná a mai jóléti államok polgárainak élet-színvonalát. (Ezt nálam sokkal okosabbak már harminc évvel ezelőtt kiszámolták.) Globális pedig minden olyan jelenség, amely valamilyen formában a gömb egészét érinti. A fent leírt gondok tehát globálisak, s valamennyiünk közös érdeke lenne, hogy egyöntetű, globális intézkedésekkel próbáljuk megoldani, vagy legalábbis enyhíteni azokat. Ennek ellenére százczek, sőt milliók vadulnak meg a globális és globalizáció szavak hallatán, sajnos teljes joggal, mert a globalizáció a mai gyakorlatban egészen mást jelent, ti. azt, hogy egy zárt, voltaképpen elenyészően kicsiny, de óriási gazdasági, pénzügyi és információs hatalommal rendelkező csoport saját érdekeit terjeszti ki az egész bolygóra, kiszípolozván annak minden népét, s kíméletlen rablógazdálkodást

folytatván a különben is kimerülőben lévő erőforrásokkal...

A vak is megláthatja: a nagy globalizációs sakkjátszmában senkinek nem érdeke, hogy az egykori „szocialista tömb” nagy történelmi múlttal rendelkező országaiban tartósan az itt élő nemzetek érdekeit őszintén, tisztességesen és határozottan képviselő erők kormányozzanak. Nincs itt semmiféle összeesküvés: üzlet van... Nativitás lenne tehát azt hinni, hogy az 1990 óta ebben a térségben – a balti államoktól le egészen Bulgáriáig – kialakult „politikai váltógazdaság” a véletlen műve, s hogy ez az itt élő nemzetek többségi akaratán alapul. Ó nem! Pontosán kidolgozott, végtelenül cinikus és aljas koreográfia szerint mentek és mennek a dolgok. Mert valójában minden a ma egyedüli, az USA – értsd: Wall Street – vezetése alatt álló világhatalom érdekeinek megfelelően történt és történik...

Próbáljuk meg végezetül a bevezetőben megrajzolt globális képbe illesztve szemlélni helyzetünket. Tekintettel a leírt globális problémákra a kor parancsa lenne a globalizáció mint globálisan egybehangolt küzdelem e globális gondokkal szemben. S ha képesek lennénk erre, akkor – talán – ki is alakulhatna az áhított globális világrend, persze nem úgy, ahogy azt tudós közgazdászok, finánczsenik, politikusok és reklámbüvészek elképzelik, és el akarják hitetni velünk. Ó nem! Az emberiség csak akkor élheti túl valamennyire is szervezett formában a 21. századot, ha úgy rendezzük be a Földet, mint egyetlen hatalmas, nagyon szigorú középkori kolostort, amelyben úgy élünk együtt valójában kiállhatatlannak tartott, esetleg gyűlölt embertestvéreinkkel, mintha szeretnénk egymást, belátván azt, hogy a Krisztus szellemében értelmezett felebaráti szeretet ma már nem erkölcsi luxuscikk, hanem általános gazdasági, politikai és társadalmi szükségszerűség...

Tunyogi Csapó Gábor

(A teljes írást minden érdeklődőnek szívesen rendelkezésére bocsátja a szerkesztőség.)